

СТАНОВИЩЕ

относно дисертационен труд на тема „Фактори за продължителност на живота в добро здраве в България” за присъждане на образователната и научна степен „доктор” по специалност „Статистика и демография” на Евелин Славомирова Йорданова

от проф. д-р Кремена Георгиева Борисова-Маринова,
ръководител на секция „Икономическа и историческа демография”, Департамент „Демография“ на Институт за изследване на населението и човека – БАН, професор по научна специалност „Статистика и демография“ 05.02.06. - Диплома № 000892 от 16.05.2016 за професор по икономика (Статистика и демография), доктор по научна специалност „Статистика и демография“ 05.02.06. - Диплома № 29400 от 27.12.2005 г., председател на научно жури за провеждане на защита на дисертация (Заповед РД-6-393 от 13.11.2019 г. на Директора на ИИНЧ-БАН)

Обща оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд на Е. Йорданова е посветен на проблема за адекватно и коректно измерване на здравословното състояние на населението на дадена страна или територия. Той е сериозен и задълбочен опит за изследване и оценка на основните социално-икономически фактори (извън развитието на системата за обществено здравеопазване), които въздействат върху динамиката на очакваната продължителност на живота в добро здраве в България в съвременния период и които се поддават на въздействие от страна на различни направления на държавната политика.

Здравословното състояние на населението, което е една от най-значимите му качествени характеристики, се превръща все повече в определящо условие и важен критерий за успешното социално-икономическо развитие на дадена страна на съвременния етап. Тази констатация е валидна в още по-голяма степен за България, най-малко по две причини. Първо, през последните няколко десетилетия България, наред с други източно- и централноевропейски страни, преминава през един уникален по своята същност и последици период на дълбоки социално-икономически и други трансформации, свързани с прехода към пазарна икономика. И второ, за разлика от почти всички посочени тук страни, населението на България намалява неотклонно вече над три десетилетия поради свитото демографско възпроизводство, комбинирано с нестихващо и високо за мащабите ѝ отрицателно миграционно салдо. Във връзка с това и с оглед стабилното настоящо и бъдещо развитие на страната нараства необходимостта от разширяване и задълбочаване на разполагаемата теоретична и аналитична информация за оценка на протичащите изменения в здравословното състояние на населението. Това превръща предложения труд в актуално и много навременно научно изследване, в което се доразвива методологията за изследване и се апробира инструментариумът за измерване на очакваната продължителност на живота в добро здраве. Наред с това, получените резултати имат приложна насоченост за държавното управление на национално и регионално равнище и за по-нататъшно усъвършенстване на извършваните наблюдения от Националния статистически институт.

Целта на изследването е коректно формулирана и насочена към решаването на поставения проблем. За изпълнението ѝ са формулирани пет задачи, чиято последователност и успешно решаване съответстват на целта на труда и осигуряват осъществяването ѝ.

Обектът и предметът на изследването са правилно определени и отговарят на представените в труда основни методологични моменти и емпиричен анализ.

За доказване на основната теза са представени аргументирани и убедителни резултати от проведения теоретичен анализ и емпирични анализи с различен териториален обхват – международен, национален, регионален (по области).

Използваната литература включва 82 заглавия, от които 40 на английски език и 6 Интернет източника, цитирани коректно в изложението. Литературният обзор показва не само високото равнище на теоретична подготовка и на познания върху изследванията, извършени в областта на изучавания проблем, но и представлява много добра основа за защита на основната теза на докторантката.

Оценка на получените на получените резултати, интерпретации и изводи и на характера на научните приноси

Изучаваните научни и приложни проблеми на изследването са успешно и последователно решени в представения труд и получените резултати са изложени логично и ясно.

Посочените в справката от докторантката приноси напълно съответстват на постигнатите от нея резултати в дисертационния труд. Те са с теоретико-методологичен и с научно-приложен характер и като особено значими сред тях могат да се посочат следните оригинални постижения:

Първо, обогатени са знанията за същността, основните фактори и методите за измерване на „очакваното здраве“, като специално внимание е отделено и на методологичните особености на използваните показатели, което допринася за по-голяма прецизност и коректност при различните сравнителни анализи.

Второ, убедително е аргументирано прилагането на интегриран подход и са потвърдени познавателните му възможности при изследване на очакваната продължителност на живота в добро здраве в съвременните динамично променящи се условия на развитие.

Трето, убедителните резултати от сравнението в методологичен и приложен аспект на два интегрални показателя за продължителност на живота в добро здраве като се прецизират условията за коректно използване на двата основни източника на информация (Европейско здравно интервю и Изследване на доходите и условията на живот) разширяват информационната база на изследванията в тази област.

Четвърто, за пръв път в страната са измерени регионалните различия в очакваната продължителност на живота в добро здраве по основни демографски признаци (пол, специфични възрасти и области), през 2014 г., с което се разширява полето на прилагане на избраните индикатори.

Пето, получените и задълбочено интерпретирани емпирични резултати за потвърждаване на хипотезите за наличие на влияние (статистически значимо) на основни социално-икономически фактори върху очакваната продължителност на живота в добро здраве в страната.

Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантката има три публикации по темата на дисертационния труд, две от които са самостоятелни. Публикуваните статии представят основни постановки и части от проведеното изследване, което осигурява апробирането и публичността на постигнатите резултати, изводи и предложения пред научната общност.

Авторефератът отразява адекватно съдържанието на дисертационния труд, получените основни резултати и приноси.

По мое мнение изследванията по дисертационния труд са изцяло личен принос на докторантката. Основни аргументи в полза на това заключение са качествата на представения дисертационен труд и публикациите, свързани с него, както и работата ми с Е. Йорданова като неин научен ръководител и ръководител на секция „Икономическа и историческа демография“ на ИИНЧ-БАН, към която тя бе зачислена.

Бележки и препоръки

Към докторантката имам по-скоро една препоръка, свързана с разпространението на някои от получените резултати от изследването. По мое мнение получените резултати дават възможност и за други публикации и препоръчвам настоятелно на докторантката да публикува в най-скоро време резултатите от анализа на влиянието на изследваните фактори, от сравнителните резултати при използване на двата източника на информация, както и от международния и регионалния анализи. В тази връзка препоръчвам и издаването на дисертационния труд (при възможност) под формата на монография, доколкото в БАН все още не се осигурява дори частично финансиране въпреки въвеждането на тази практика.

Заключение

Предложеният дисертационен труд по своя характер, структура и съдържание представлява изследване по актуална проблематика с висока научна стойност. Той отговаря напълно на нормативните изисквания за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, посочени в Закона за развитие на академичния състав в Република България, в Правилника за неговото прилагане и в Правилника на ИИНЧ-БАН. Това ми дава основания да предложа на членовете на Уважаемото научно жури на Евелин Йорданова да бъде присъдена образователната и научна степен “Доктор” по специалността „Статистика и демография”.

София,
21.12.2019 г.

Подпис:
(проф. д-р К. Борисова-Маринова)